

החמדה

הלכות שכנים לימוד פרקים א-ב, מסכת בבא בתרא

החומה

רצים למשנה תשפ"ג

הלכות שכנים

לימוד פרקים א-ב מסכת בבא בתרא

כתיבה: אביעד ברטוב

עריכה: מוטי שרגא, ישראל דוזנברג

איורים: יוסף מרקוביץ'

עיצוב ועימוד: אשחר & more

ניסן תשפ"ג - גוש עציון

כל הזכויות שמורות לסולמות

מה זה כאמד"ט?

לכל משפט במשנה יש **תפקיד**. אם נדע לזהות בעצמנו מהו התפקיד של כל משפט, נוכל להבין את המשנה בעצמנו בקלות רבה יותר. את התפקיד של כל משפט ניתן לזהות בעזרת

מילות המפתח: **כאמד"ט**.

כותרת

ישנן משניות שיש להן **כותרת**, שבה מופיע **הנושא** שבו עוסקת המשנה.

אומר

במשניות שונות מופיעה **מחלוקת** בין התנאים. כדי לדעת האם יש מחלוקת במשנה שאנו לומדים, נחפש את **האומרים**, התנאים שנזכרים במשנה.

מקרה

ברוב המשניות המקרה מופיע לפני הדין. לעיתים נוכל לזהות את המקרה **מילות מקרה**: **אם, היה ועוד**.

דין

המשפט במשנה שבו כתוב כיצד יש לנהוג במקרים מסוימים הוא הדין. את הדין נוכל לזהות בקלות יחסית בעזרת מילות הדין הנפוצות: **חייב, פטור, אסור, מותר, יצא ידי חובתו** ועוד.

טעם

בחלק מהמשניות מופיע הטעם לדין. את הטעם נוזה בעזרת מילות המפתח הבאות: **מפני ש, משום ש, שנאמר**

תרשים כאמד"ט

לאחר שזיהינו מה התפקיד של כל משנה – אנו מציגים את המשנה בתרשים הכאמד"ט. התרשים עוזר לנו להבין במהירות מה היחס בין המשפטים השונים במשנה, וכן עוזר לנו לסדר את פרטי המשנה בראש בצורה נוחה וידידותית.

השתלמויות למורים

מורים ומחנכים!

מעוניינים להכיר את שיטת הכאמד"ט מקרוב?

רוצים להרחיב את ארגז הכלים שברשותכם להוראת המשנה?

מוזמנים להצטרף להשתלמויות מקוונות לגילאי יסודי וחטיבת הביניים. ההשתלמויות מוכרות לאופק חדש ולעוז לתמורה. לפרטים ולהשתלמויות נוספות כנסו לעמוד ההשתלמויות באתר סולמות.

אל הלומדים

בחוברת זו נלמד ביחד את פרקים א-ב במסכת בבא-בתרא העוסקים בהלכות שכנים ובדיני הרחקות נזיקין.

בחוברת שלפניכם תמצאו עבור כל משנה:

1. נוסח המשנה ולצידו פירוש קצר.
2. תרשים **כאמד"ט** להשלמה.
3. שאלות לדיוק הלימוד ולחזרה.
4. **שלא נדע**: עובדות מעניינות לחופשת הקיץ ולימוד המשנה.
5. **החומה**: בכל מקום שבו תמצאו את סמליל החומה מסתתר קוד, מה עושים איתו? ראו גב אחורי.

לתשומת ליבכם:

בפרקים א-ב של מסכת בבא בתרא יש 20 משניות, החוברת משלימה את הידע בהלכות שכנים לסדרת "החומה" מבית "רצים למשנה", בסדרה נעסוק בחלק ממשניות אלו, ובנוסף נלמד גם משניות מפרקים אחרים.

תוכן עניינים

4	פרק א משנה א פירוק השותפות בחצרות בתים
7	פרק א משנה ב פירוק השותפות בשטחים חקלאיים (גינה, בקעה)
10	פרק א משנה ג שדה שמוקפת בשדות של אדם אחר
4	פרק א משנה א פירוק השותפות בחצרות בתים
7	פרק א משנה ב פירוק השותפות בשטחים חקלאיים (גינה, בקעה)
10	פרק א משנה ג שדה שמוקפת בשדות של אדם אחר
12	פרק א משנה ד בנייה מחדש של כותל חצר שנפל
15	פרק א משנה ה כפייה על בניית בית שער ודלתות בחצרות וחומה_בערים
17	פרק א משנה ו כיצד ומתי ניתן לחלוק שותפות?
21	פרק ב משנה א הרחקת חומרים ומתקנים העלולים לגרום נזקים לשכן
23	פרק ב משנה ב מידת ההרחקה של תנור מן התקרה או הרצפה של השכן
25	פרק ב משנה ג דברים שאסור לאדם לעשות ברשותו בגלל הנזק הנגרם לשכנו
27	פרק ב משנה ד הרחקות מכותל השכן ומחלונותיו

פרק א' משנה א'

פירוק השותפות בחצרות בתים

משנה

השתפין שרצו לעשות מחיצה
בחדר -

בונים את הכתל באמצע.
מקום שנהגו לבנות גויל, גזית,
כפיסין, לבנים - בונים.
הכל כמנהג המדינה.

בגויל -

זה נותן שלשה טפחים, וזה נותן
שלשה טפחים.

בגזית -

זה נותן טפחים ומחצה, וזה נותן
טפחים ומחצה;

בכפיסין -

זה נותן טפחים, וזה נותן טפחים;
בלבנים -

זה נותן טפח ומחצה, וזה נותן טפח
ומחצה.

לפיכך אם נפל הכתל,
המקום והאבנים של שניהם.

פירוש קל

המשנה עוסקת בשותפים בחדר שרצו
לעשות ביניהם הפרדה.

מקום המחיצה

את הכותל (המחיצה) יש לבנות באמצע
השטח כך שכל צד תורם חלק משטחו
למחיצה.

סוגי האבנים

את הכותל ניתן לבנות מאבנים ברמת גימור
שונה: גויל - אבן לא מסותתת, גזית - אבן
מסותתת, כפיסין - לבנה המורכבת משני
חצאי לבינה ושכבת טיט ביניהם, לבנים -
לבנה שלמה בעובי שלושה טפחים. והכל
תלוי במנהג - בדרך הבנייה המקובלת
במקום - 'מדינה'.

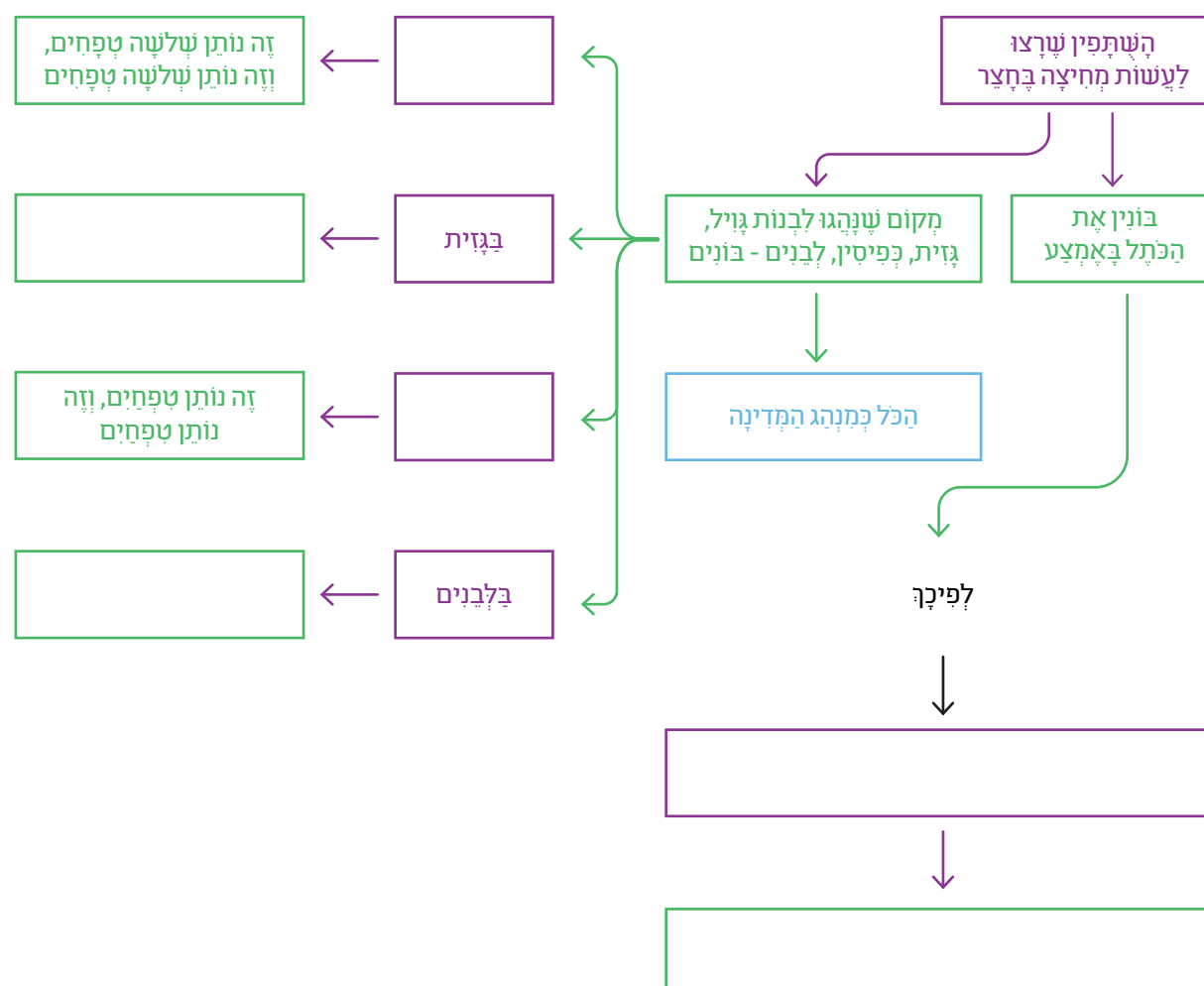
עובי המחיצה

עובי המחיצה נקבע ע"פ סוג החומר: גויל
- 48 ס"מ, גזית - 40 ס"מ, כפיסין 32 ס"מ,
לבנים - 24 ס"מ. ככל שהחומר חזק ויציב
יותר - כך עובי המחיצה יכול להיות קטן
יותר.

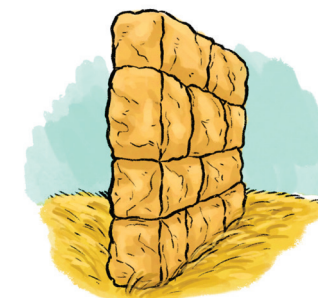
מחיצה שנפלה

אם הכותל נפל, השותפים חולקים את
החומרים והמקום בשווה.

משלימים את תרשימים הכאמד"ט

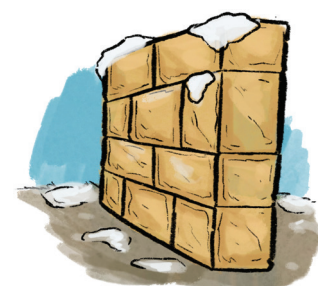
חוזרים על המשנה

שם המחיצה: _____

עובי המחיצה: _____

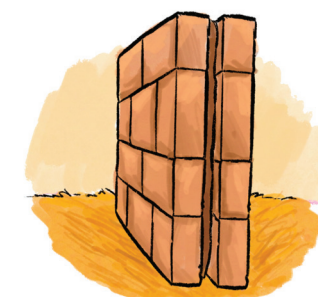
כאשר המחיצה נפלה, מה עושים? _____

שם המחיצה: _____

עובי המחיצה: _____

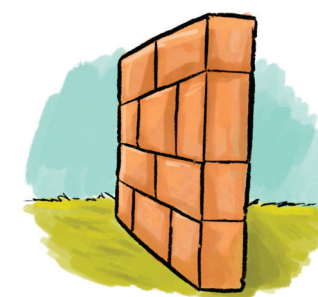
כאשר המחיצה נפלה, מה עושים? _____

שם המחיצה: _____

עובי המחיצה: _____

כאשר המחיצה נפלה, מה עושים? _____

שם המחיצה: _____

עובי המחיצה: _____

כאשר המחיצה נפלה, מה עושים? _____

שאלות

הקוד מסתתר במספר
החשובה הנכונה

א. על אילו דברים יש להקפיד כאשר רוצים לבנות מחיצה?

1. על מיקום המחיצה.

2. על החומר שממנו עשויה המחיצה.

3. על מיקום המחיצה והחומר שממנו היא עשויה.

ב. המחיצה בין החצרות של דן ושמעון היא בת 100 שנה, היא נפלה ודן ושמעון אינם מעוניינים בה. האם שמעון יכול לקחת את אבני המחיצה לעצמו?

1. כן, מדובר במחיצה ישנה שמי שבנה אותה כבר מת.

2. לא, הוא יכול לקחת רק מחצית מן האבנים.

3. לא, צריך למצוא את היורשים של הבונה המקורי.

שלא נדע

מי המציא את החופש הגדול, ומה הקשר בין עונות הקציר לקביעת החופשה בקיץ?
(חפשו בויקיפדיה את הערך חופש גדול)

פרק א' משנה ב'

פירוק השותפות בשטחים חקלאיים (גינה, בקעה)

משנה

וכן בגינה, מקום שנהגו לגדור - מחיבין אותו.

אבל בבקעה,

מקום שנהגו שלא לגדור - אין מחיבין אותו. אלא אם רוצה, כונס לתוך שלו ובונה. ועושה חזית מבחוץ.

לפיכך אם נפל הכתל, המקום והאבנים שלו.

אם עשו מדעת שניהן, בונים את הכתל באמצע, ועושין חזית מכאן ומכאן; לפיכך אם נפל הכתל המקום והאבנים של שניהם.

פירוש קל

כאשר שותף רוצה לחלק גינה (שטח חקלאי הצמוד לבית) במקום שאין בו מנהג קבוע - דין גינה הוא כמקום שנהגו לגדור, לכן אחד מהשותפים יכול לכפות את חברו לתת חצי משטח הגדר וחצי מהחומרים.

לעומת זאת, דין בקעה (שטח חקלאי במרחב פתוח) במקום שאין בו מנהג קבוע הוא כמקום שלא נהגו לגדור, לכן בזמן חלוקת השטח, אין אחד מהשותפים יכול לכפות את חברו לבנות כותל, ועליו לבנות את הגדר בתוך חלקו ומכספו.

כדי שגם לאחר שנים רבות ידעו שהוא זה שבנה את הכותל, עושה לכותל חזית מבחוץ - היכר שהוא שבנה את הכותל. את ההיכר הוא עושה בצד של השכן (אילו היה עושה בצד שלו, היה השכן יכול לרמות ולעשות גם הוא סימן בצד שלו).

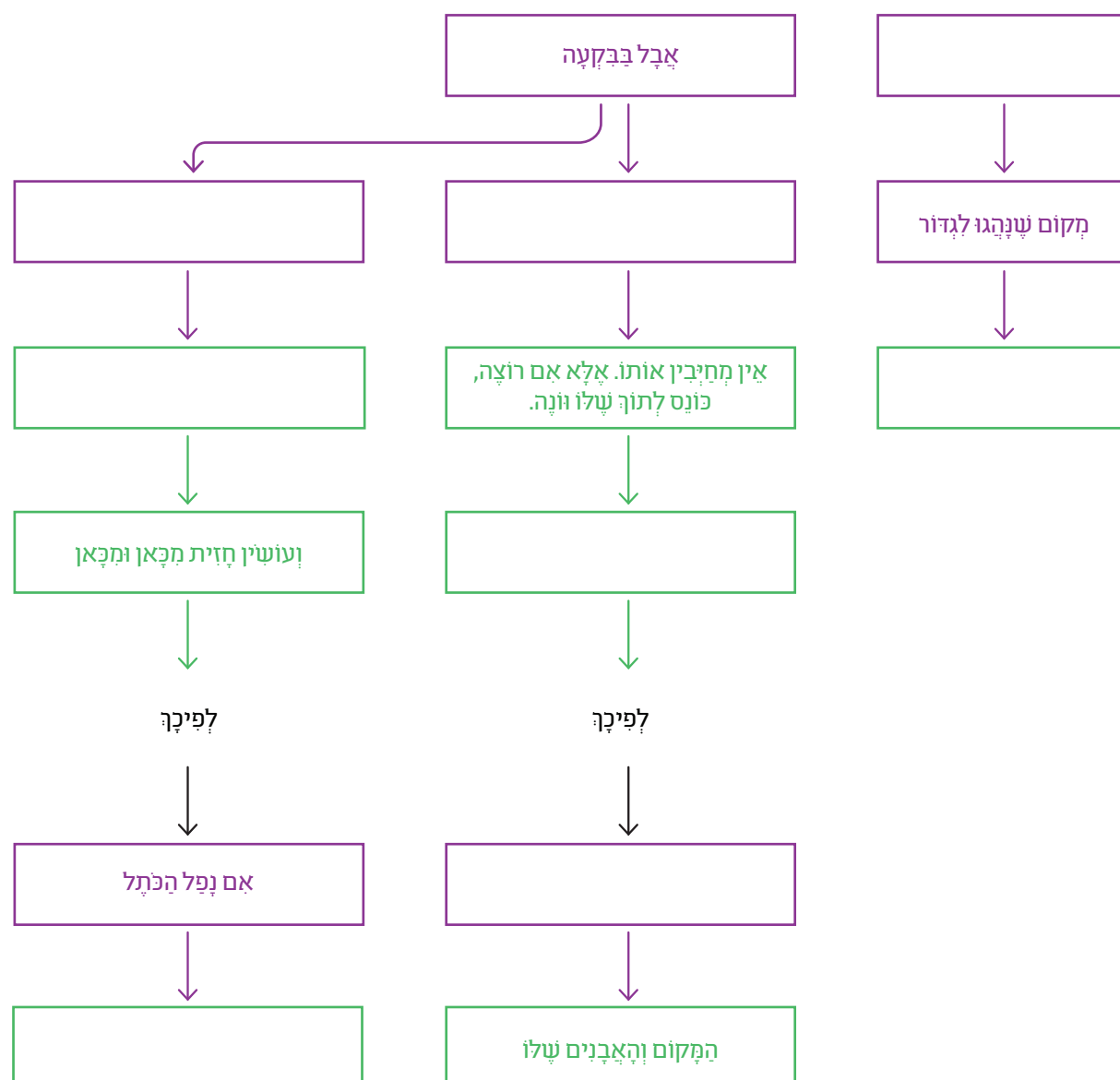
דין כותל בקעה נפל

אם הכותל נפל, השותף שבנה אותו זוכה במקומו ובחומריו.

כתל שנבנה מדעת שני הצדדים בהסכמה

כאשר הכותל נבנה בהסכמה, יש לבנותו באמצע כאשר כל צד מעניק מחצית ממקום הכותל וחומריו ועושים חזית (היכר) לשני הצדדים. אם הכתל שנבנה בשותפות נפל, מקומו וחומריו מתחלקים בין שני הצדדים

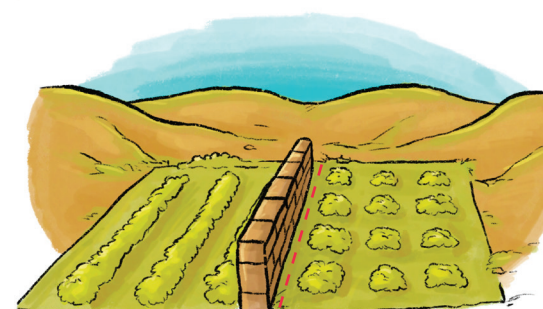
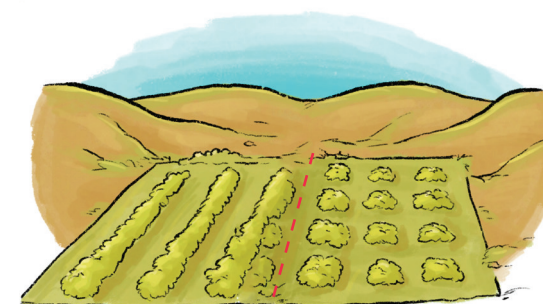
משלימים את תרשימים הכאמד"ט

חוזרים על המשנה

- לפניכם איורים של המקרים השונים הנזכרים במשנה.
א. כתבו בראש האיור באיזה מקרה מדובר
(גינה, בקעה, בקעה שבה אחד השכנים בנה מחיצה ללא הסכמת השכן).
ב. באמצעות טוש שחור סמנו "חזית" במקום המתאים.

הגבול בין השכנים

שאלות

- א. ראובן כפה על שמעון להשתתף בהוצאות בניית כותל, מכאן צריך להניח ש...
1. השטח של ראובן ושמעון נמצא בבקעה.
2. השטח של ראובן ושמעון הוא בגינה.
3. הכותל נמצא כולו בשטחו שדל ראובן.

- ב. הכותל של ראובן ושמעון נפל, למי שייכות האבנים?
1. לראובן ולשמעון שווה בשווה.
2. לשמעון, בגלל שראובן כפה עליו את הבנייה.
3. לראובן, כי הוא מי שכפה על הבנייה.

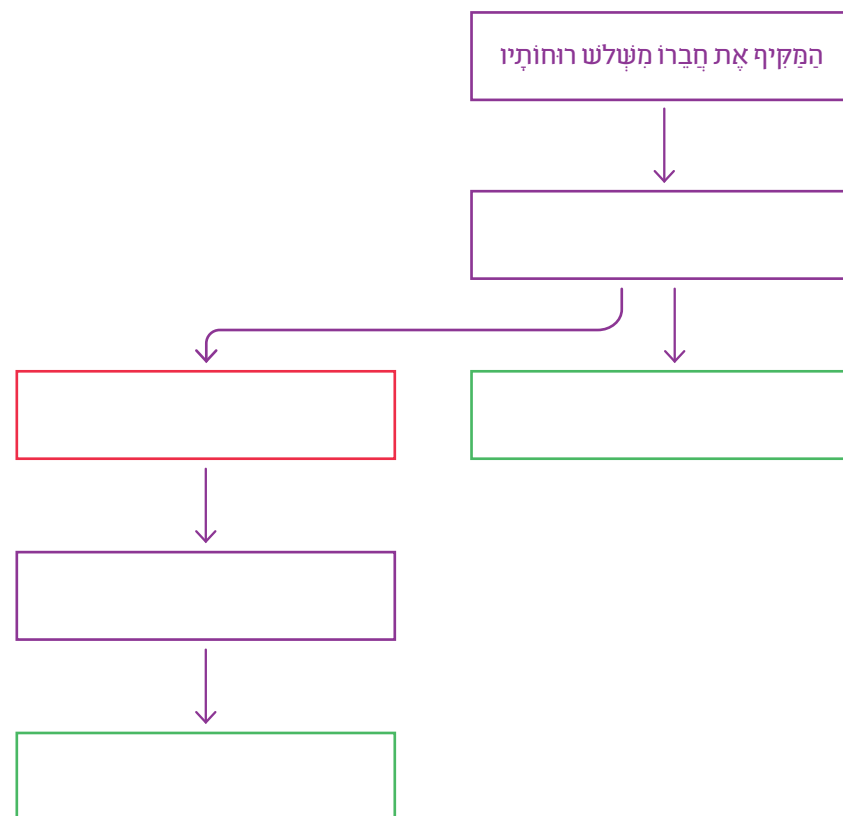
- ג. כאשר אחד השותפים בונה כותל הפרדה ללא הסכמת החבר,
יש להקפיד על...

1. חזית.
2. חזית ובניית הכותל בשטח של הצד הרוצה בהפרדה.
3. בניית הכותל בשטח של הצד הרוצה בהפרדה.

שלא נדע

מה ההבדל בין בקעה לעמק?

הקוד הוא סכום מספרי
התשובות הנכונות

משנה

המקיף את חברו משלש רוחותיו,

וגדר את הראשונה ואת השנייה
ואת השלישית - אין מחיבין אותו.

רבי יוסי אומר: אם עמד וגדר את
הרביעית מגלגלין עליו את הכל.

פירוש קל

שדהו של שמעון מוקפת מכל הכיוונים
בשדותיו של ראובן.

ראובן בנה גדר אבנים מסביב **לשלושה**
צדדים, והשאיר לשמעון צד אחד פתוח
- שמעון לא חייב להשתתף בהוצאות
הבנייה מפני שאין לו שום רווח מהגידור.

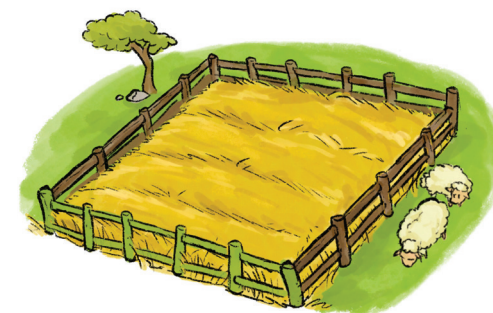
אולם אם ראובן יגדור גם את **הצד**
הרביעי, אזי שמעון יצטרך להשתתף
בהוצאות מפני שכעת השדה של שמעון
מוגנת מפני כניסת בעלי חיים.

אלא ששמעון יהיה חייב לשלם כאילו
שהגדר שנבנתה היא גדר קנים (שהיא
זולה), ולא גדר אבנים (שהיא יקרה).

לדעת רבי יוסי, אם שמעון שלא רצה
להשתתף בהוצאות הגידור, השלים
בעצמו את גידור הצד הרביעי, מחייבים
אותו במחצית מן ההוצאות - אך מפני
שהראה בעצמו שטוב לו שהשדה שלו
מגודרת - ישלם לפי עלות גדר אבנים
ולא על פי עלות גדר קנים.

חוזרים על המשנה

השלימו את הדינים. היעזרו בתרמילון.

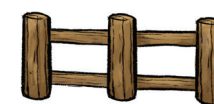
מה הדין?

מה הדין?

גדר ששמעון בנה

גדר שראובן בנה

תרמילון

- שמעון לא חייב לשלם
- שמעון חייב לשלם גדר זולה
- לדעת רבי יוסי - שמעון חייב לשלם גדר יקרה

מה הדין?

שלא נדע 💡

מה הקשר בין היזק ראייה לרע? ומי האיש שיש בכוחו להתגבר עליו? ראו ברכות נ"ה:

מפצחים את החומה

2

מאתרים את הקוד

1

לומדים משנה יומית

4

זוכים בפרסים שווים

3

מזינים את הקוד בכספת
של רצים למשנה

כיצד זה עובד?

1. לומדים כל יום משנה יומית מתוך החוברת.
 2. עונים על השאלות.
 3. בכל עמוד מופיע סמליל של חומה. בחומה מופיע חלק מקוד.
 4. אוספים את המספרים של הקוד.
 5. מזינים אותו בכספת של אתר רצים למשנה ומצטרפים להגרלה השבועית.
- מי שיצליח לפצח את כל הקודים יוזמן לחידון הסיום ובו המון פרסים שווים.

